

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูใน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยจะได้นำเสนอ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูใน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูใน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและหน้าที่ ระดับตำแหน่งและอายุราชการ
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูใน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งสิ้น 2,028 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 7 มิถุนายน 2545)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 335 คน ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีเนื้อหาครอบคลุมตัวแปรอิสระ ทั้ง 7 ตัว และตัวแปรตาม 1 ตัว (การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $t - test$ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

1. วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้าน
2. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและหน้าที่ระดับตำแหน่ง และอายุราชการ โดยรวมและเป็นรายด้าน
3. วิเคราะห์ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้าน คุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 335 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง พบว่าครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.21) อายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 46.86) สถานภาพสมรส สมรส (ร้อยละ 78.20) วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 76.41) ตำแหน่งและหน้าที่เป็นครูผู้สอน (ร้อยละ 79.1) ระดับตำแหน่งระดับ 3 – 6 (ร้อยละ 51.04) และอายุราชการ 10 – 20 ปี (ร้อยละ 43.56)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่าโดยภาพรวมระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม แยกเป็นรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม ในด้านต่าง ๆ เป็นดังนี้

1. ด้านการครองตน ครูมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 3.86$)
2. ด้านการครองคน ครูมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 3.84$)
3. ด้านการครองงาน ครูมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 3.73$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและหน้าที่ ระดับตำแหน่งและอายุราชการ มีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านการครองตน ครองคน และครองงานของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและหน้าที่ ระดับตำแหน่งและอายุราชการ พบว่าครูมีการปฏิบัติตนด้านการครองตนและด้านการครองคน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและหน้าที่ ระดับตำแหน่งและอายุราชการไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่มีวุฒิกศศึกษา ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติตนด้านการครองงานแตกต่างกับครูที่มีวุฒิกศศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่าครูควรปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักควบคุมตนเอง มีวินัยแห่งตน มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนและเมตตาแก่ศิษย์ แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย อุทิศเวลาให้กับทางราชการ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในศีล 5 หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา เพื่อถ่ายทอดให้กับศิษย์ และรักในอาชีพมีจิตสำนึกของความเป็นครู

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1. สมมติฐานข้อที่ 1 ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าในภาพรวมระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. สมมติฐานข้อที่ 2 ครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ในการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

3. สมมติฐานข้อที่ 3 ครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคามที่มีอายุต่างกันจะมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าในการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคามที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

8. สมมติฐานข้อที่ 8 ครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคามที่มีอายุราชการต่างกันจะมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าในการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคามที่มีอายุราชการต่างกันจะมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่าการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคามในระดับมากที่สุดนี้อาจจะเป็นเพราะครูได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอและครูส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน ซึ่งจะรับเอาหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแนวปฏิบัติราชการ และการดำเนินชีวิต (สมพร สอนสนาม. 2543 : 61) จึงส่งผลทำให้ครูมีระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมพร สอนสนาม (2543 : 59 – 60) พบว่า ครู-อาจารย์มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านพัฒนาตนเอง ด้านพัฒนางานและพัฒนาสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาของจิระศักดิ์ สงวนชีพ (2542 : 114) พบว่าครู-อาจารย์มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดหรือสูง ผลการศึกษาของนิยม ไผ่โสภา (2543 : 99) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าพฤติกรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาของลำดวน สิริชานันท์ (2543 : 83) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน คณะกรรมการ โรงเรียนและนักเรียนในสังกัดสังฆมณฑลท่า-หนองแสง พบว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาของมงคล ภาทรชิวานนท์ (2539 : 8) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านการครองตน ด้านการครองคนและด้านการครองงานอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษา

ของอาคม สุขสม (2542 : 60) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปฏิบัติพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการครองคน ด้านการครองงาน และด้านการครองสัจ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษาตำแหน่งและหน้าที่ ระดับตำแหน่ง และอายุราชการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของจิระศักดิ์ สงวนชีพ (2542 : 114) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตนด้านคุณธรรม และจริยธรรม สำหรับครู - อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่าการปฏิบัติตนด้านจริยธรรมของครู-อาจารย์ระดับ 3 - 4 , ระดับ 5 - 6 และระดับ 7 - 8 ไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาของเฟื่องฟ้า สว่าง (2542 : 142) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูของครูผู้สอน โดยจำแนกตามเพศ และสถานภาพไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักควบคุมตนเอง มีวินัยแห่งตน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อดทนและเมตตาแก่ศิษย์ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและรักในอาชีพ มีจิตสำนึกของความเป็นครู เป็นส่วนใหญ่

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่าการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก แต่การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูควรอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะครูในฐานะที่มีหน้าที่สอนและอบรมศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรมีโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

3.1.1 จัดโครงการฝึกอบรมพัฒนาจิตและปฏิบัติธรรมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง และหน่วยงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูทุกคนและส่งเสริมให้ครูได้สำรวจและการประเมินตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไปอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ส่งเสริมให้ครูที่มีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูแกนนำ ครูต้นแบบและครูแห่งชาติเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ และพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

3.1.3 จัดอบรมพัฒนาบุคลิกภาพและมีการพัฒนาศักยภาพของครูในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าในเรื่องการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูจากบุคคลต่าง ๆ เช่น จากนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและประชาชนทั่ว ๆ ไป

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

3.2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ